

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

233A 197 (6)

EEN WOORD

VAN

BEMOEDIGING

EN

OPWEKKING

AAN MIJNE LANDGENOOTEN,

BIJ DEN

Tegenwoordigen Strijd

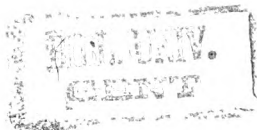
VOOR

VADERLAND EN VORST.

GORINCHEM,
JACOBUS NOORDUYN.

1830.

✻

Jesaias 45: 7b. *Ik maak den orede en schep
het kwaad, IK DE HEER doe
alle dingen.*

Hoe ligtvaardig en wreed is de band van broederschap tusschen het Zuiden en Noorden in Nederland verbroken! Met welk eene roekeloze hand heeft men de bronnen gestopt, verwoest, die tot beider welvaart vloeiden! Hoe zijn fabrieken gevallen, of in hare werkzaamheden belet! handelsverbintenissen verbroken! der nijvere armoede het brood ontroofd! onschuldige burgers verjaagd, de rust verdwenen, het vertrouwen vernietigd en het land bezwaard met de drukkende lasten des oorlogs. Och! het bloed onzer zonen heeft reeds voor trouwelozen gestroomd! Zij kwamen de rust herstellen, en verraderlijke sluipmoord was het loon hunner trouw aan Vorst en Grondwet. Die ondankbaren en roekeloozen! Zij zagen onze zucht om hen te sparen, voor vrees aan! onze toegevendheid voor schuldige lafheid. 's Vorsten goedertierenheid

verhoogde slechts hunnen euvelmoed, en dronken van den zwijmelgeest eener losbandige en dweepzieke vrijheid, meenden zij zich binnen onze oude grenzen te bestoken, ten einde hunnen redelloozen wraaklust te koelen in de verwoesting onzer steden en dorpen, en in het ombrengen onzer onschuldige vrouwen en kinderen. Daar klinkt des Konings wapenkreet door het land, en de oude leeuw ontwaakt, om den dierbaren grond onzer vaderen te verdedigen.

O! mijn Vaderland! mijn Vaderland! hoe duur is u, die zoo lang verdraagde, verbintenis met de *Belgen* te staan gekomen! Het is waar, zij hebben wel in hunne eigene ingewanden gewroet, maar de band was reeds te naauw vastgeknoopt, het vertrouwen te zeer geschonken, de waakzaamheid tegen zamenzwering en list te veel verslapt, dan dat het plotseling losscheuren van dien band, geen smartgevoel aan alle de deelen van ons ligchaam zou veroorzaken. Dan wie kon dien zamenloop van gebeurtenissen voorzien? Wie had het hart van Frankrijks vorigen Koning in zijne hand? Wie kon verwachten, dat het onredelijk misnoegen zoo veel zou op het spel zetten? Ja! wij zagen reeds voor lang het onweder aan den gezigteinder opkomen, wij bespeurden wel de onreine dampen die

uit vele plaatsen optrokken, en zich tot wolken zamenpaktten. Hoe de haat tegen Neêrlands Vorst en het Hollandsche volk werd aangezet, misnoegen en ontevredenheid gestookt, van verdrukking en verongelijking gesproken werd, de toon steeds stouter en hooger klonk, en de driften in woede toenamen. Maar wij, onvoorzigtigen! vergaten, dat uit kleine dingen groote, dat uit begripen gevoelens, uit gevoelens daden geboren worden. Wij maten het karakter der met ons vereenigde broeders, naar onze kennis en beschaving, onze trouw en opregtheid af, en hoopten de waarheid zou over den zwartsten laster, het licht over de duisternis zegepralen. Wij zeiden: dat volk zal tegen de bedriegelijke taal van trouwelooze verloiders zoo vele bewijzen van bloei en welvaart overstellen, en het oor stoppen voor hunne verfoejelijke inblazingen. Helaas! hoe heeft ons de uitkomst deze verwachting ontnomen!! Hoe geweldig was de uitbarsting van het bedreigde onweder, van zoo veel vuurstof bezwangerd! hoe snel hare voortgang en uitbreiding! hoe verlamde het alle middelen om haar te dempen, te stuiten! hoe vernietigde het alle orde, stelde alle welvaarts-bronnen buiten werking en verspreidde schrik en verwoesting, moord en plundering op haren weg.

Neen! mijne landgenooten! dat verwachtten wij niet. Onze kennis ging het te boven, maar niet de kennis van Hem, die gebeurtenissen met hare oorzaken en gevolgen als met een' oogopslag overziet. Die van zijne vaste woonplaats uitzielt op alle inwoners der aarde, hunne harten vormt, en let op hunne werken; ja, onder wiens bestuur en toelating ook deze dingen geschied zijn en die door den mond van den profeet Jesaias zegt: *Ik schep het kwaad.*

Zoo verklaarde zich de Heer, die het licht schept en de duisternis, de blijdschap en de droefheid. Zoo begreep het Israël. Het erkende in alles den vinger Gods. Ook in volksrampen, door de dwaasheden en verkeerdheden der menschen veroorzaakt. Het wist wel, dat beweegredenen, middelen en gevolgen zeer naauw met elkander in verband staan. Dat de menschen naar hunne eigene vrije inzigten te werk gaan, en verantwoordelijk zijn voor hunne goede en kwade bedrijven, dat de wet en het geweten hun ten rigtsnoer van hunnen wandel gegeven zijn; maar het vereerde eenen Opperheer, die niet afhankelijk is van het schepsel, maar het schepsel van Hem. Die zonder 's menschen vrijheid te kort te doen, den raad der heidenen vernietigt, de gedachten der volkeren breekt, om zijnen alwijzen en goeden raad te bevestigen. Die met de weldadigste oogmerken toelaat, hetgeen de

menschen ten kwade bedenken, en Wien daartoe duizend middelen, en krachten ten dienste staan.

Kom, aanschouwt de daden des Heeren, die verwoestingen op aarde aanrigt, die de oorlogen doet ophouden tot aan het einde der aarde, den hoog verbreekt en den spies in twee slaat. De aanvallen der vijanden, de onderdrukking van tyrannen, de verwoesting van uitzinnigen, en het getier van het bandeloos graauw, op roof en bloed verhit, hebben alle hunne grenzen. Hunne magt moge geweldig, hun plan in de hel gesmeed zijn, hun list schrander beraamd, en hunne valsheid met eed en liefde spelen, hetzij nogtans verre dat het welgelukken hunner onderneming aan hunne magtige wapenen en wel berekende plannen altoos zou beantwoorden. Of getuigt niet de geschiedenis het tegendeel? Sla een oog, mijn broeder! op de gewijde en ongewijde bladeren en vertoef slechts bij de meest bekende proeven eener zichtbare Godsregering, die alle aardsche magten te boven streeft. Door Haar werd JOSEPH gered, schoon het zijnen broeders niet ontbrak aan vermogen en lust om hem te doodden. Door Haar werd *Egyptens* snoode bedoeling verijdeld niettegenstaande de aangewende wreede middelen, en Mozes behouden en opgevoed aan 's Konings hof, om het werktuig te worden

van deszelfs ondergang. Zij deed het magtige heir van PHARAO omkomen, op het oogenblik dat hij het begunstigd volk meende te achterhalen en te verdelgen. Zij beveiligde DAVID tegen de verraderlijke en magtige aanslagen van zijnen vijand SAUL, en door Hare tusschenkomst werden *Hiabia* en *Jerusalem* op éénen nacht van de magtige en trotsche Assijriërs verlost. Zal ik meer noemen? Zal ik spreken van de Christelijke gemeente? Ja men heeft haar vervolgd, zelfs haren Stichter gekruist en zijne Apostelen gedood, men heeft die vervolgingen gedurig hervat; maar wat de vijanden van deze gemeente wilden, hare geheele vernietiging, is hun nooit gelukt; integendeel, eene onzichtbare hand, magtiger dan die harer onderdrukkers, heeft haar staande gehouden, gered, bevestigd en de vervolging aan hare uitbreiding dienstbaar gemaakt. En mijn Vaderland! hoe getuigt gij het ons wat 's Heeren hulp vermag

Hier moesten zij 't geweld verduren
 Van oorlog, hongersnood en pest;
 Daar rezen wreede martelvuren,
 En moordschavotten door 't gewest.
 En overal doorweekt' in het rond
 Het edelst bloed den bangen grond.
 Maar Gij, Gij streedt met hunne scharen,
 En benden slonken om hea heen;
 Pest, oorlog, honger, moordenaaren
 En bloedgerigt werd afgestreen,
 En uit den zwartsten nacht van nood,
 Verrees het lieflijkst morgenrood.

Zoo God dan voor ons is, wie zal tegen ons zijn, en dat Hij onze hulp en ons schild zijn zal mogen wij broeders! van de regtvaardigheid onzer zaak verwachten. Wie heeft dezen rampsaligen strijd begonnen? Wie heeft de Grondwet geschonden? Wie heeft eed en trouw verbroken? Wie heeft bij nieuwe eischen meerdere gevoegd om alle bemiddeling voor te komen? Wie heeft 's Lands eigendommen roekeloos aangestast? Wie heeft veradelijk het eerste offer doen vallen? Wie? Neêrlands Koning? Batoo's kroost? Neen! wij zijn ons geene lage bedoelingen, snoode oogmerken bewust. Daarom vertrouwen wij op God. Daarom wapenen wij ons met bereidwilligheid en moed, getroosten ons opofferingen van goed en bloed, en sterken onze zielen in den Heer onzen God. Hij zal zich ons regt aantrekken, verraders straffen, ons op zijnen tijd de overwinning schenken, en de eer van onzen geëerbiedigden Koning tegen den laster voor gansch Europa in het licht stellen.

Maar och! waartoe de rust zoo wreedelijk gestoord, en een stroom van rampen over ons vaderland uitgestort! naauwelijks vijftien jaren van verademing genoten, na eenen meer dan dertig jarigen tijd van verdeeldheid en twist, van onderdrukking en afpersing, zien wij op eens ons van de

zegeningen des vredes beroofd, in onze stille werkzaamheden gestoord en door zoo vele bedroevende onheilen bezocht. Waartoe dat kwaad geschept? o Heer! — Zwijg mijne ziel met eerbied en onderwerping. Hij de Alwetende de Allerheiligste, de alleenwijze en Goede God antwoordt niet van zijne daden. Laat ons gelooven, dat ook deze beproeving ten goede zal medewerken, en uit de duisternis het licht zal opdagen.

Het is geen kwaad ons door de verbolgene elementen aangebragt; geene besmettende ziekte, die steden en gewesten ontbloot. Het zijn geene schuimende golven, die met donderend geraas over dijken en sluizen heen rollen en het land in eenen vloed verkeeren, neen! het zijn menschen, het zijn vereenigde broeders die het ons aandoen, die hun welzijn niet inzagen, hunne voorregten niet waardeerden, de zegeningen eener menschlievende en verlichte regering van zich afstieten, en onbedachtzaam gehoor gaven aan de zucht eener redeloze en dweepzieke vrijheid, welke de ondervinding reeds geleerd heeft dat op losbandigheid en overheersching uitloopen. Mogt nu de ondervinding dat volk wijs maken. Mogt de Heer het door de tucht onderrigten, zoo dat ze zeiden, wij hebben dwaasselijk gehandeld, wij hebben gezondigd, en ons zelve van vele zegeningen beroofd. Mogten zij ware vrienden van volksverleiders en verraders leeren onderschei-

den. Mogten zij inzien, dat het niet hun waar geluk, niet de zaak eener heilige liefde volle godsdienst geweest is, die zij beoogden, mogten zij in nijverheid en beschaving, in stille pligtsbetrachting en eene redelijke en opregte godsdienst hun heil zoeken, het zou hun goed zijn, onderdrukt te zijn geweest. Ja! hoe het ook loope God zal zijn werk verheerlijken.

En wij inwoners van het zoo vaak gered, gezegend en getuchtigd Nederland, laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken, en met kinderlijke vreeze op de tucht achtgeven of het ons ook vergund ware, Gods heilige en weldadige bedoeelingen te vatten.

Het schijnt als of het den Heer niet behaagt, dat de twee gewesten zich tot een volk vereenige zoo min als eertijds Juda en Israel. Eenmaal onder Spanje's juk van een gescheiden, zijn zij gedurende meer dan twee eeuwen, in zeden, taal en godsdienst te zeer van elkander afgeweken. Alle middelen tot eene broederlijke vereeniging aangewend zijn jammerlijk mislukt, en de hoop is meer dan ooit vervlogen. Maar kan dit ook niet eene wijze beschikking zijn des Hemels, om ons te bewaren bij onze zeden, kennis en godsdienst, daar wij anders door inschikkelijkheid van lieverlede het een

en ander zouden verliezen; om de zeven gewesten des te naauwer te vereenigen, en wars van vreemde weelde, door matigheid, vlijt, rechtvaardigheid, trouw, menschlievendheid en oud hollandschen moed, tot vorigen bloei te verheffen, en een volk te worden, dat klein in omvang, ja! maar groot in kracht is. Ó! Mogt dit de weg zijn! mogten de bronnen weder vloeijen, welke, in weerwilt van zoo veel tegenspoed, ons vaderland met welvaart overstroomd hebben! mogten wij er een wijs en goed gebruik van maken, en gedachtig aan de oude spreuk *«eendragt maakt magt»* alle handen in een slaan, om het heil des vaderlands te bevorderen, wij zouden den Hemelschen Vader voor zijne bezoeking zegenen.

Hebben de rampen, welke de Heer weleer ons vaderland heeft toegezonden, niet nog andere weldadige gevolgen gehad? is het volk alzoo niet gedurig opgewekt, om dien Opperheer niet te vergeten, die alle dingen doet, en in wiens hand onze adem en ons leven is? Zijn de zuiverheid van 's Heeren dienst en het bezit van het licht van gods woord geene vruchten van vervolging en marteldood? — Hebben de onheilen niet vaak bij velen verootmoediging, belijdenis van bedrevene ongerechtigheid en

wederkeering op den weg van godsvrucht te weeg gebracht? Is ook het volk van Holland niet door den druk dankbaar geworden voor vroegere zegeningen en weldaden, welke schandelijk vergeten waren? Heeft de tegenspoed de leden des huisgezins, door twist verdeeld, niet somtijds op nieuws hereenigd in liefde, de harten geopend en verteederd om mildelijk wel te doen, en het lijdend deel te hulp te komen? Dat weet gij die de geschiedenis van ons vaderland kent. En zoo het dan God behagen mogt zoodanig nut door de kastijding bij ons te bewerken? Ons oog op Hem te vestigen, onzen ijver voor zijne dienst te verwakkeren, onze waakzaamheid voor het Evangelie licht te verlevendigen; velen uit de zonden te doen opstaan, en ons vol dankbaarheid aan Hem en in liefde aan elkanderen te vereenigen? wie zal dan vragen, waartoe dat kwaad geschept, o Heer! wie zal zeggen, dat de Heer ons van harte plaagt? Neen, landgenooten! laat ons vertrouwen, dat Gods wegen in onzen tegenwoordigen druk wijsheid en goedheid zijn. Laat ons de uitkomst lijdzaam en geloovig verbeiden; al doen, wat onze hand vindt, en ons vermogen toelaat, om tot het welzijn van land en volk mede te werken. Reeds vertoonen zich de edele trekken van moed en offering, van Godsdienstigheid en liefdadigheid. Komt zij worden door uwe medewerking verdub-

beld. Een volk dat God en de deugd eert, dat één is van hart en zin, en den grond zijner vaders hoogschat, valt niet. God die het kwaad scheidt, zal te zijner tijd den vrede maken, en ons verblijden, naar de mate hij ons nu bedroeft.

T. v. S.

Pred.

